

METABOLİZMA HASTALIKLARI VE HEMŞİRELİK BAKIMI

Leman BİROL, Nesrin NURAL

- Lipid Metabolizması Bozuklukları
- Obezite

LİPİD METABOLİZMASI BOZUKLUKLARI

Lipidler besinlerle alınabildiği gibi karaciğer tarafından da sentezlenen yağlardır. Plazmadaki bütün lipidlerin %95'inden fazlası lipoproteinler halinde bulunur. Lipidler özel proteinlere bağlanarak lipoproteinleri oluşturur ve böylece suda çözünür hale gelirler. Serbest yağ asitleri, plazmada, bağlandıkları hidrofilik yapıdaki apoproteinler (Apo) ile lipoprotein denilen yapıları oluşturarak taşınır. Lipoproteinler ultrasantrifüjdeki yoğunluklarına göre alt gruplara ayrılır;

1. Şilomikronlar
2. Çok düşük dansiteli lipoproteinler (VLDL)
3. Ara dansiteli lipoproteinler (IDL)
4. Düşük dansiteli lipoproteinler (LDL)
5. Yüksek dansiteli lipoproteinler (HDL)
6. Lipoprotein a [Lp(a)]

Şilomikronlar, ince bağırsak düz epitelinin düz endoplazmik retikulumunda sentezlenir, sonra lenfatik sisteme geçer, daha sonra jugular venden kan dolaşımına katılırlar. Şilomikronlar, diyetle alınan yağları ince bağırsaktan diğer dokulara taşırlar. VLDL ise endojen trigliserid (TG) bakımından daha zengindir. VLDL, karaciğerde sentezlenen trigliseridden zengin

partiküllerdir ve kolesterolü ekstrahepatik dokulara taşır. Kolesterolün büyük bölümü LDL ile karaciğerden başka dokulara taşınır. Klinikte LDL içindeki kolesterol miktarını ölçerek (LDL-K), dolaşımdaki kolesterol miktarını tayin ederiz. HDL, karaciğerde ve ince bağırsak duvarında sentezlenir. Dolaşımdaki diğer lipoproteinlerden kolesterol esterlerini toplar ve olgun HDL şekline dönüştürür. Kolesterol-den zenginleşen HDL, kolesterolü karaciğere bırakır. Böylece HDL, kolesterolü dokulardan karaciğere taşımış olur. Lp(a), LDL'ye benzeyen bir lipoproteindir. Aterosklerozla ilişkili olduğu tahmin edilmekle birlikte, fonksiyonu tam olarak bilinmemektedir.

Dislipidemi; Yaygın lipoprotein bozukluğu ile ilişkili bir durumdur. Dislipidemik hastada total kolesterol yüksekliği (TK), trigiserid yüksekliği ve HDL kolesterol düşüklüğü ayrı ayrı olabileceği gibi birlikte de görülebilir. Plazma lipidleri yaşam tarzıyla çok yakından ilgilidir.

Dislipidemi tanısı için standart olarak önerilen dört parametre bulunmaktadır; TK, TG, LDL-K ve HDL-K. Bu lipid parametrelerin normal olarak kabul edilen düzeyleri Tablo 1'de verilmiştir.

Dislipidemi primer ve sekonder nedenlere bağlı olarak gelişebilmektedir. Sekonder dis-